

Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Музичне мистецтво естради»
Кафедра «Мистецтво співу»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

«21» листопада 20 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи філософських знань**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»** спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійних програм «Спів (академічний, народний) та «Музичне мистецтво естради»

Розробник: Сергєєнко О.М. - кандидат педагогічних наук, викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

протокол № 01 від «04» березня 2019 р.

В.о. Завідувач кафедри ММФ **Краснитський М.М.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

протокол № 3 від «20» листопада 2019 р.

В.о. Завідувач кафедри ММФ **Кочерга А.І.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки: 1-й	
Загальна кількість годин – 90	42	10
Кількість модулів – 3	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 42 самостійної роботи студента – 48	I-й	I-й
	Лекції:	
	36	8
	Практичні (семінарські):	
	6	2
Вид підсумкового контролю: Тестовий контроль	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: Іспит (Залік)	Самостійна робота:	
	48	80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: викладання курсу філософії має на меті ознайомити студентів з багатим вмістом філософських знань, історією виникнення та розвитку філософії, її ведучими течіями і основними проблемами, котрі завжди мали і мають світоглядну спрямованість, а також сприяти формуванню і розвитку у студентів теоретичного мислення, здатності творчо розглядати явища і процеси навколишньої дійсності, володіння методологією пізнання та практичної діяльності.

Предмет навчальної дисципліни - найбільш загальні закони і закономірності розвитку природи, буття, суспільства, людини, свідомості і пізнання.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Основи філософських знань» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

таких спеціальних компетентностей:

- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Завдання дисципліни: навчити студентів самостійно орієнтуватись в філософських напрямках, течіях і школах; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, діяльністю соціальних груп, політичних партій, етнічних об'єднань тощо; створити належну теоретичну основу для вільного світоглядного самовизначення кожного юнака і дівчини. Долучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія для майбутніх фахівців галузі культури і мистецтва - це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи філософських знань» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1 Історія України

ВБ 1 Соціологія, Політологія, Економічна теорія

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Спів (академічний, народний)» вивчення навчальної дисципліни «Основи філософських знань» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблематики у галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно о вимог, готовність дискутувати та аргументувати свою позицію.	ПРН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах	ПРН 7

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Основи філософських знань»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблематики у галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно о вимог, готовність дискутувати та аргументувати свою позицію.	ПРН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах	ПРН 7

4.1 Після опанування навчальної дисципліни «Основи філософських знань» студенти повинні:

знати:

- концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності;
- предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат;
- основні етапи розвитку історії світової та вітчизняної філософії;
- сучасні тенденції розвитку філософської думки;
- найбільш відомих авторів філософських систем та їх головні праці;
- основні парадигми філософствування;
- основні галузі філософського знання /онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо/;
- основні форми буття і сутність діалектики;
- походження свідомості, форми і структуру свідомості;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві;
- особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

вміти:

• розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосовувати інноваційні підходи;

- обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію;
- ідентифікувати філософські тексти з певними поглядами;
- трансформувати філософські знання на проблеми суспільного розвитку;
- аналізувати соціально-економічні проблеми буття;
- ставити філософського рівня питання й аналізувати їх;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань;
- науково аналізувати соціально значущі проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;

• розуміти й об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури й цивілізації;

- володіти методологією й методами пізнання, творчої діяльності;
- толерантно ставитися до різних світоглядних систем;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- есе;
- семінарські заняття;
- стандартизовані тести;
- іспит.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль проводиться на кожному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал - отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали - отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал - отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали - нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал - отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Словник основних термінів складається з кожної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

4 бали - нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

2 бали - нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі та ОКЛ.

4 бали - нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

2 бали - нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка творчих завдань (есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

4 - бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

2 - бали отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

МОДУЛЬ 1																		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1											ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7-8	T9	T10-11	ЗМ 1	МК	T12	T13	T14	T15	T16	T17	ЗМ	МК
Есе	ПЗ	Тест	Тест	Тест	Тест	С.р.	Есе	Д		Тест	Д	Тест	С.з.	Тест	Тест	С.р.	2	Тест
4	4	5	5	5	5	3	4	4	35	4	4	5	4	5	4	3	24	4

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3					ОКЛ	Сем. заняття	Сам. робота	Мод. контр.	Іспит (Залік)	Всього
T18	T19	T20	ЗМ 3	МК						
тест	с.р.	с.з.		Тест						
5	3	4	12	4	4	12	12	12	15	100

T1, T2 ... T7 – теми занять,

T (тест) – $8 \times 5 = 40$,

E (есе) – $2 \times 2 = 4$,

Д (дайджест) – $2 \times 2 = 4$

ПЗ (практичне завдання) – $1 \times 4 = 4$,

С.з. (семінарське заняття) - (нульові знання – 1, задовільно – 2, добре – 3, відмінно – 4) $2 \times 4 = 8$,

ОКЛ (опорний конспект лекцій, словник) – (задовільно – 2, добре – 3, відмінно – 4),

С.р. (самостійна робота) - $3 \times 3 = 9$,

Мод. контроль (модульний контроль) - (нульові знання – 1, задовільно – 2, добре – 3, відмінно – 4) $3 \times 4 = 12$.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття	2	8
Есе	2	4
Дайджест	2	4
Практичне завдання	1	4
Опорний конспект лекцій, словник	1	4
Самостійна робота	3	9
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	8	40
Модульна контрольна робота	3	12
Іспит (залік)	1	15
Разом		100

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний(семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторної письмової контрольної роботи або комп'ютерного тестування.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
17 - 20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
16 - 13	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
12 - 9	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
8 - 5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
4 - 1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, проміжний та підсумковий контроль з подальшим переведенням в національну та 100 бальну шкалу.

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Людське усвідомлення об'єктивної і суб'єктивної реальностей

Тема 1. Філософія, її гуманістичний зміст і призначення

Суть поняття «Філософія» і науки про найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства і мислення. Предмет і функції філософії. Науковість філософії і філософічність науки.

Усвідомлення філософії як науки про закони, а не як закони розвитку природи, суспільства і мислення, вміння чітко визначати функції філософії як науки про мудрість людську.

Джерела філософії. Філософія – форма суспільної свідомості, її предмет і функції. Пізнавальна функція філософії. Науковість філософії і філософічність науки.

Світоглядна функція філософії. Світогляд та його значення в житті людини. Структура світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння.

Методологічна функція філософії. Науковий метод як усвідомлений людиною спосіб пізнання. Діалектика і метафізика.

Культурно-виховна функція філософії. Значення філософії у культурному становленні та розвитку людини. Духовний досвід філософії в усвідомленні вічних проблем життя і смерті, добра і зла, щастя і нещастя, цінності людського буття.

Тема 2. Світогляд як прояв мудрості

Світогляд як цілісна система переконань і поглядів на світ. Значення світогляду в житті людини. Структура світогляду. Світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні та буденні види світогляду. Уміння розрізняти види світогляду, чітке розуміння процесу формування світогляду, його ролі в житті людини.

Тема 3. Філософія стародавнього Сходу

Стародавня філософія як зразок і колиска всіх наступних типів філософії. Людина – змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії. Проблема позбавлення страждань людини у філософії стародавньої Індії. Категорія «ДАО» у давньокитайській філософії - фіксування закономірної основи людських пошуків щастя. Учення Конфуція про людину: проблеми самоконтролю, самоврядування, «культуризації» внутрішнього життя.

Тема 4. Антична філософія.

Відмінність західного і східного способів філософування. Передумови виникнення і специфіка функціонування античної філософії. Її основні етапи – досократичний, класичний, елліністичний, римський. Проблема пошуку першоначал буття світу і космоцентризм досократичної філософії (мілетська

школа, піфагорійці, елєати, атомісти). Софісти. Філософські погляди Сократа. Зміна предмету філософування. Класична антична філософія. Об'єктивний ідеалізм Платона. Його гносеологія і вчення про державу. Філософська система Арістотеля. Вчення про матерію і форму. Дослідження категорій. Становлення античної діалектики. Елліністична філософія (епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм). Римська філософія (неоплатонізм). Місце античної філософії в історико-філософському процесі і культурній спадщині людства.

Теми 5- 6. Філософія середньовіччя і епохи Відродження.

Зміна парадигми філософування при переході від Античності до Середньовіччя. Християнство як світоглядна основа середньовічної філософії. Основні етапи її розвитку. Патристика (східний і західний варіанти). Августин – класик західної патристики. Обґрунтування теоцентризму. Вчення про Бога, природу і людину. Співвідношення душі і тіла, віри і розуму. Концепція історичного процесу і часу.

Середньовічна схоластика. Еволюція змісту терміну “схоластика”. Основні проблеми цього періоду середньовічної філософії. Природа і сутність проблеми універсалій, шляхи її вирішення (реалізм і номіналізм).

Філософські і релігійні погляди І. Еріугени, А. Кентерберійського, Росцеліна, П. Абеляра, В. Оккама. Місце і роль у систематизації схоластики і розвитку середньовічної філософії Ф. Аквінського.

Відродження як соціокультурне явище. Антропоцентризм, пантеїзм і гуманізм – основні риси філософії епохи Відродження. Вчення М. Кузанського. Природничонаукові орієнтири філософської думки епохи Відродження (Леонардо да Вінчі, М. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галілей). Формування і розвиток соціальної філософії (Н. Макіавелі, Т. Мор, Т. Кампанелла).

Теми 7- 8. Філософія нового часу та Просвітництва

Зміна соціально-економічних умов буття суспільства в Новий час. Зростання ролі природознавства, його вплив на філософію. Наукова революція XVII ст. І. Ньютон. Натуралістичний і механістичний характер філософії Нового часу.

Проблема методу пізнання – центральна проблема цієї філософії. Філософія Ф. Бекона: критика схоластики, концепція науки, вчення про ідоли розуму, обґрунтування емпірико-індуктивного методу пізнання. Філософія Р. Декарта: розуміння предмету пізнання, концепції сумніву і науки, вчення про дві субстанції, обґрунтування раціоналістично-дедуктивного методу пізнання. Дуалізм методологічних засад філософії Р. Декарта. Емпіризм і раціоналізм як напрями в гносеології. Механіцизм Т. Гобса. Основні ідеї твору “Левіафан”. Сенсуалізм Д. Локка, вчення про “первинні” і “вторинні” якості. Вчення Б. Спінози про субстанцію. Монадологія Г. Ляйбніца. Філософія Б. Паскаля як досвід синтезу науки і віри. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та Д. Юма.

Особливості ідеології та філософії Просвітництва. Проблема буття суспільства, природи і людини в працях французьких мислителів: Вольтера, Ш. Монтеск'є, Ж.Ж. Руссо, Ж. Ламетрі, Д. Дідро, К. Гельвеція, П. Гольбаха. Німецьке просвітництво (Г. Лессінг, І. Гердер, І. Гьоте).

Тема 9. Філософська думка в Україні

Зародження і розвиток філософської думки в Україні у XIII – XVIII ст.. Києво-Могилянська академія як осередок розвитку філософії в Україні. Моральна філософія XVII ст. і бачення нею шляхів досягнення людського щастя.

Києво-Могилянська академія – виразник ідей реформації на Україні, центр наукового обґрунтування головної філософської ідеї – боротьби за незалежність України як держави, як нації, як самодостатньої спільноти.

Проблема людини у філософії Г. Сковороди. Антропологічний принцип та ідея суспільного прогресу у творчості Франка, Драгоманова, Лесі Українки. Відродження національного духовного життя у філософських ідеях та політичній діяльності М. Грушевського. Розробка філософських проблем в сучасній Україні. Усвідомлення того, що Україна, як інші країни світу, мала і має власну суспільну мудрість, свою мову, традиції, культуру, історію.

Тема 10-11. Класична німецька філософія

Поняття класичної філософії. Ідейні джерела і соціально-економічні умови формування німецької класичної філософії. Її проблематика. Єдність і суперечливість цієї філософії. Трактатування філософії як науки. Німецька класична філософія як квінтесенція філософського раціоналізму.

І. Кант – основоположник німецької класичної філософії. Два періоди творчості мислителя. Сутність його “коперніканського перевороту” в філософії. Дослідження пізнання як процесу: розсудок і розум, апіорні форми пізнання, “річ у собі”, антиномії, роль категорій. Теоретична і практична філософія. Соціально-філософські ідеї. Вчення про категоричний імператив.

Суб'єктивний ідеалізм І. Фіхте. Філософія як “науковчення”. Вчення про абсолютне “Я”, взаємозв'язок суб'єкта і об'єкта, теорії і практики, свободи і необхідності. Об'єктивний ідеалізм Ф. Шеллінга. Принцип “філософії тотожності”. Філософія природи і філософія мистецтва.

Філософська система Г. Гегеля. Основний принцип системи (тотожність мислення і буття) і загальна структура. Теорія діалектики.

Суперечливість між методом і системою. Соціально-філософське вчення. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха. Критика філософії Г. Гегеля. Концепція сутності християнства. “Етика любові” як філософія перебудови суспільства. Теоретичні джерела, природничо-наукове підґрунтя і соціально-економічні умови виникнення марксизму і його філософії. Єдність матеріалізму і діалектики, філософської теорії і практики. Відстоювання марксизмом статусу

науковості філософії. Діалектичний та історичний матеріалізм як напрями філософії марксизму. Розвиток марксистської філософії В. І. Леніним. Місце класичної філософії в історико-філософському процесі.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Основні питання філософського знання

Тема 12. Некласична європейська філософія.

Поняття неklasичної філософії. Причини її формування. Критичний перегляд принципів і традицій класичної філософії. Некласичний раціоналізм. Розмежування і боротьба раціоналізму та ірраціоналізму. Проблема нераціонального (воля, почуття, інтуїція, несвідоме), її дослідження з позицій раціоналізму. Плюралізм неklasичної філософії.

Сциєнтистський напрям у філософії. Виникнення і сутність позитивізму. Етапи розвитку позитивістської філософії: “перший” позитивізм (О. Конт, Д. Міль, Г. Спенсер); “другий” позитивізм – емпіріокритицизм (Е.Мах, Р. Авенаріус), його природничо-наукові витоки; “третій” позитивізм – неопозитивізм (М. Шлік, Р. Карнап). Антропологічний напрям у філософії. Філософія життя. Абсолютизація ірраціонального у вченні А. Шопенгауера. Світ як воля і уявлення.

Філософські погляди Ф. Ніцше (нігілізм, воля до влади, надлюдина). Вчення В. Дільтея та А. Бергсона. Концепція філософії історії О. Шпенглера. Філософські аспекти вчення З. Фрейда і неофрейдизму (Е. Фромм, К.-Г. Юнг). Філософська антропологія М. Шелера і А. Гелена. Екзистенціалізм. Специфіка проблематики, ідейні витоки (С. К'єркегор, Е. Гуссерль).

Філософські концепції М. Хайдеггера, К. Ясперса, Ж.-П. Сартра, А. Камю, Г.Марселя. Екзистенційна традиція в українській філософії.

Релігійний напрям у філософії (неотомізм, персоналізм). Пошук нових підходів до трактування класичних проблем – буття природи, суспільства, людини, Бога. Інтерпретація взаємозв'язку релігії і науки.

Тема 13. Буття як філософська проблема. Основні категорії онтології: буття, існування, реальність, природа тощо.

Буття як існування (наявність) будь-чого. Поняття і категорії – форми (ступені) пізнання буття. Абстрактність змісту категорії “буття”, її місце у філософуванні. Буття, небуття, ніщо. Чому буття має статус проблеми? Її життєві корені та філософський смисл. Відмінність філософського і конкретно-наукового розуміння буття. Онтологія – вчення про буття. Концепції буття в історії філософії. Проблема субстанції. Монізм (матеріалістичний та ідеалістичний), дуалізм і плюралізм як філософські принципи трактування субстанції. Залежність філософських поглядів на субстанцію від рівня розвитку науки.

Онтологія – вчення про буття. Співвідношення понять “буття” і “світ”. Світ як сукупна реальність. Буття світу – передумова його єдності. Буття як єдність різноманітного. Сутність та існування. Основні форми буття, їх взаємозв'язок: об'єктивна реальність і реальність суб'єктивна, матерія і свідомість, природа і суспільство та ін. Специфіка людського буття.

Проблема його сенсу. Сфери буття: природа, суспільство, свідомість. Основні форми буття: буття речей, буття людини, буття духовного (ідеального), буття соціального.

Тема 14. Свідомість

Поняття свідомості як особливої здатності людини. Виникнення і природа свідомості. Наука та релігія про основні підгрунтя свідомості.

Проблема "чистої свідомості" (Е. Гуссерль, Ж.-П. Сартр, М. Хайдеггер). Генезис свідомості. Свідомість і мова. Свідомість і праця.

Структура свідомості. Сфери свідомості: пізнавальна, емоційна, мотиваційно-вольова. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Визначальні ознаки свідомості. Проблема свідомості і внутрішній світ людини, структура несвідомого, розуміння підсвідомого в сучасній науці, проблема співвідношення свідомого і несвідомого в концепції З.Фрейда (динамічна концепція психіки), розуміння колективного несвідомого, а також сублимації та лібідо в концепціях К.Г. Юнга, психологічний механізм суспільного розвитку в концепції Е. Фромма.

Свідомість, практика, досвід. Свідомість і самосвідомість. Функції самосвідомості (самопізнання, самооцінка, саморегуляція). Суспільна свідомість та її форми, функції, взаємозв'язок.

Тема 15. Філософія пізнання

Теорія пізнання (гносеологія) як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії.

Проблема співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання (Декарт, Спіноза, Берклі). Гносеологія у філософії Гегеля і філософії марксизму. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивність, пізнаванність, активне творче відображення, єдність теорії і практики, історизм тощо). Творчість як конструктивний принцип пізнання. Платон, Арістотель про феномен творчості. Проблеми творчості у працях Абельяра, Р. Бекона, Гегеля. Синтезуюча природа творчості. Основні форми творчості. Свобода творчості — основа формування демократичних відносин у суспільстві.

Історична і соціокультурна детермінація пізнання. Чуттєвий рівень пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання та його форми. Єдність чуттєвого і раціонального рівнів пізнання. Сенсуалізм, раціоналізм. Опосередковане (раціональне) та безпосереднє (ірраціональне)

пізнання. Інтуїція. Творча уява. Розуміння. Пояснення. Проблема істини (істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна). Істина — процес. Істина — хибність (помилковість). Істина і вірогідність, імовірність. Істина монологічна (наукова) і поліфонічна (філософська). Істина, оцінка, цінність. Знання і мудрість. Рівні знання: віра, гадка, дискурсивне знання, "софійне" знання (мудрість). Критерії істини. Пізнання і практика. Поняття "практика". Форми і рівні практичної діяльності. Гуманістичний зміст практики та її функції.

Тема 16. Логіка та методологія наукового пізнання

Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. природнича, гуманітарно-наукова методологія. Діалектика (антична, містико-екзистенційна, гегелівсько-марксистська). Основні принципи, закони та категорії діалектики. Типи екзистенційної методології (феноменологія, герменевтика).

Методологія пізнання як форма організації оптимально-ефективної діяльності людини. Методологія прийняття рішень. Рівні наукового пізнання. Аналіз і синтез. Аналогія й абстрагування. Індукція і дедукція. Моделювання: сутність та класифікація. Аксиоматичний метод та вимоги до нього. Спостереження й експеримент, їх сутність та види. Особливості експерименту. Форми наукового пізнання. Комп'ютерне моделювання мислення.

Тема 17. Проблема руху, простору та часу в філософії.

Рух, простір і час як категоріальні визначення буття. Рух, спокій, розвиток. Форми руху. Прогрес, регрес, колообіг як прояви спрямованості розвитку. Фізичні і суспільні виміри простору і часу. Філософські визначення матерії, її гносеологічне розуміння, онтологічні складові, гносеологічні принципи. Історична еволюція поглядів на простір і час. Рух, розвиток та саморух як складові діалектики. Філософське вчення про розвиток. Загальні ознаки і людський критерій розвитку. Прогрес і регрес. Принципи діалектики: загального зв'язку, розвитку, детермінізму, історизму, системності, цілісності. Категорії діалектики: причина і наслідок, одиничне і загальне, необхідність і випадковість, сутність і явище, можливість і дійсність, форма і зміст, частина і ціле, елемент і система. Філософське тлумачення розвитку, його діалектичні закономірності, особливості розвитку у природі і суспільстві, суть еволюційного та революційного типів розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Соціокультурний контекст проблеми людської свідомості.

Тема 18. Культура як форма суспільної свідомості

Поняття культури. Матеріальна і духовна культура. Культура як міра людяності. Свобода і культура. Національне і загальнолюдське в культурі. Пріоритет загальнолюдських цінностей. Національна культура. Масова і

елітарна культура. Молодіжна культура. Культура спілкування. Культура і цивілізація. Шляхи відродження української культури і роль працівників культосвітніх закладів України у вирішенні цієї проблеми.

Вивчення матеріалу теми ґрунтується в основному на практичних фактах культурного життя України як в теоретичному плані, так і в сьогоденні

Особлива увага – проблемі відродження і розвитку сучасної української культури.

Тема 19. Сутність і призначення людини

Філософська концепція людини – основа наук про людину. Сутність людини. Праця, мислення і мова – фактори становлення і розвитку людини. Біологічне і соціальне в людині. Особа і суспільство. Індивід, індивідуальність, особистість. Соціальні риси особи. Діалектична взаємодія людини і суспільства. Права і свободи як критерій суспільного прогресу. Самореалізація особи в економічній, соціально-політичній і духовній сферах суспільного життя. Сенс життя людини. Самостійність людського життя. Проблема людського щастя. Аморальність використання людини як засобу. Соціальна і біологічна тривалість людського життя. Смерть і безсмертя. Дискусії з питань про «право на смерть» та про заборону смертної кари як засобу покарання за злочин. Суспільний прогрес, самореалізація особи.

Лекція-бесіда. Результатом вивчення теми є діалог по основних її питаннях. Самоусвідомлення студентами можливості самореалізації та пошуку шляхів до цього в складних умовах сучасності.

Тема 20. Глобальні проблеми сучасного світу

Сучасні концепції історичного розвитку людства. Криза сучасної цивілізації і шляхи її подолання. Глобальні проблеми сучасності – екологічна, енергетична, сировинна, демографічна, продовольча. Проблеми війни і миру в сучасних мовах. Планетарна спільність історичної долі людей сьогодення. Ідея всесвітності історії. Передбачення майбутнього – необхідна умова доцільної діяльності людей. Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства.

6.2 Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин											
	Всього	Денна форма					Заочна форма					
		У тому числі					Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практ.	Індивід. роб.	Самос. робота		Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Людське усвідомлення об'єктивної і суб'єктивної реальностей												
Тема 1. Філософія, її гуманістичний зміст і призначення	2	2				6	2			4		
Тема 2. Світогляд як прояв мудрості	4	2	2			4				4		
Тема 3. Філософія стародавнього Сходу	4	2			2	6	2			4		
Тема 4. Антична філософія.	6	2			4	4				4		
Тема 5 - 6. Філософія середньовіччя та епохи Відродження	6	2			4	4				4		
Тема 7-8. Філософія і нового часу	4	2			2	4				4		
Тема 9. Філософська думка в Україні	6	2			4	6				6		
Тема 10 -11. Класична німецька філософія	6	2			4	4				4		
	38	16	2		20	38	4			34		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Основні питання основ філософського знання												
Тема 12. Некласична європейська філософія.	6	2			4	4				4		
Тема 13. Буття як філософська проблема.	6	2			4	6				6		
Тема 14. Свідомість	6	2			4	6	2			4		
Тема 15. Філософія пізнання	6	2			4	6				6		
Тема 16. Логіка та методологія наукового пізнання	8	2	2		4	6		2		4		

Тема 17. Проблема руху, простору та часу в філософії.	2	2				4	4					4
	34	12	2			24	32	2	2			28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.												
Соціокультурний контекст проблеми людської свідомості.												
Тема 18. Культура як форма суспільної свідомості	4	2				2	6	2				4
Тема 19. Сутність і призначення людини	4	2				2	6					6
Тема 20. Глобальні проблеми сучасного світу	8	2	2			4	6					6
	16	6	2			8	18	2				16
Диференційований залік/Іспит		2					2					
Всього	90	38	4			48	90	10	2			78

6.3 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Логіка та методологія наукового пізнання	2
2	Глобальні проблеми сучасного світу	2

Тема 6.4 Практична робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Записати питання для інтерв'ю та взяти інтерв'ю (по можливості) у керівника академічної групи, іншого учасника освітнього процесу (за бажанням). Зробити власний висновок щодо ролі філософії у житті сучасної людини. Надіслати відеофайл. Прокоментувати власне дослідження на занятті.	2

6.5 Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія стародавнього Сходу	2

2	Антична філософія як початок європейської культури і цивілізації	4
3	Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	4
3	Філософія і нового часу	2
4	Класична німецька філософія	4
5	Наука і філософія в Києво-Могилянській Академії. Філософські ідеї Кирило-Мефодіївського товариства	4
6	Некласична європейська філософія.	4
7	Буття як філософська проблема.	4
8	Свідомість	4
9	Філософія пізнання	4
	Логіка та методологія наукового пізнання	4
10	Культурна спадщина України і необхідність її оновлення. Шляхи відродження української культури. Роль працівників культури України у справі відродження її національної культури.	2
11	Сутність і призначення людини	2
12	Глобальні проблеми сучасного світу	4
	Разом	48

6.6 Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Антична філософія як початок європейської культури і цивілізації	4
2	Філософія епохи Відродження	4
3	Класична німецька філософія	4
4	Наука і філософія в Києво-Могилянській Академії	3
5	Філософські ідеї Кирило-Мефодіївського товариства	3
6	Світ як реальність	2
7	Католицизм як форма суспільної свідомості	2
8	Буддизм як форма суспільної свідомості	2
9	Іслам як форма суспільної свідомості	2
10	Проблеми і шляхи відродження української культури	4
11	Особа і суспільство	2
12	Суспільний прогрес і його критерії	4
13	Свобода совісті, релігія і політичне життя	4

14	Культурна спадщина України і необхідність її оновлення.	4
15	Шляхи відродження української культури.	4
16	Роль працівників культури України у справі відродження її національної культури.	4
17	Особа і суспільство.	4
18	Діалектична взаємодія людини і суспільства.	2
18	Права і свободи як критерій суспільного прогресу.	4
19	Права і свободи особи в законодавчому полі сучасної України.	4
20	Суть суспільного прогресу.	4
21	Науково-технічний, соціальний і духовний прогрес, їх співвідношення і проблеми сучасного етапу суспільного прогресу.	4
22	Єдність і різноманітність шляхів розвитку суспільства в процесі світової історії.	4
	Разом	78

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

(у разі потреби)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

8. Методичні рекомендації

1. Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять.
2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.
3. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

8.1 Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання, а також це самостійна творча робота для кожного студента. При організації та проведенні семінарських занять, викладачам слід враховувати наступні моменти: науковість та доступність викладу матеріалу, єдність форми та змісту, дотримання єдиної системи знань, умінь та навичок, формування професійної культури та культури спілкування.

Основною метою семінарського заняття є поширення та поглиблення теоретичних положень теми та вміння практичного використання знань.

Готуючись до семінарського заняття студент повинен:

- ознайомитись зі змістом плану семінару та переглянути конспект прослуханої лекції з даної теми;

- ознайомитись з рекомендованою літературою та прочитати відповідний розділ підручника або навчального посібника, опрацювати додаткову рекомендовану літературу. Робота з науковою книгою вимагає свідомого засвоєння прочитаного, а не механічного заучування. Для цього необхідно усвідомити зміст різних понять, спеціальних термінів, положень, що в свою чергу забезпечує термінологічну обізнаність студента та вироблення навичок логічного мислення;

- здійснити критичний аналіз викладеного матеріалу в опрацьованих джерелах з даної проблеми;

- скласти конспект опрацьованого матеріалу, де зазначити власну точку зору з даної проблеми;

- здійснити самоконтроль через відповідні питання з даної теми;

- скласти план відповіді на кожне питання плану заняття.

Виступаючи на семінарському занятті студент повинен:

- уникати технічного переказу матеріалу лекції або рекомендованої літератури;

- відповідаючи на питання, розглядати певні положення у розвитку, здійснювати порівняння різних підходів, концепцій в опрацьованій літературі;

- показати практичну значущість цих положень.

При оцінюванні знань студента береться до уваги його активність, творчий неформальний підхід, навички публічного виступу, вміння ведення інформаційного пошуку, вміння аналізувати матеріал.

Тема 1. Логіка та методологія наукового пізнання

Орієнтовний план:

1. Методологія дослідження.

(Поняття методології дослідження. Філософська ідея та нова ідея. Функції методології. Структура методології).

2. Фундаментальна або філософська методологія.

(Історія становлення та розвитку методології. Типи функцій філософської методології. Принципи філософської методології: діалектики, детермінізму, ізоморфізму).

3. Загальнонаукові принципи дослідження.

(Історичний підхід та його значення. Термінологічний підхід та його суть. Функціональний принцип. Системний, когнітивний (пізнавальний) принципи його ознаки та практичне застосування. Види підходів системного принципу: структурно-функціональний; системно-діяльнісний; системно-генетичний та інші підходи. Сутність синергетичного (синергійного) підходу. Моделювання та його структура.

4. Конкретнонаукова методологія.

(Напрямки методологічних основ дослідження).

5. Методи і техніка дослідження.

(Поняття методів та методики дослідження. Види методів дослідження: логіко-аналітичні, візуальні, експериментально-ігрові. Методи теоретичних та емпіричних досліджень їх суть).

Тема 2. Глобальні проблеми сучасного світу

Орієнтовний план:

1. Сучасні концепції історичного розвитку людства.
2. Криза сучасної цивілізації і шляхи її подолання.
3. Глобальні проблеми сучасності – екологічна, енергетична, сировинна, демографічна, продовольча.
4. Проблеми війни і миру в сучасних мовах. Планетарна спільність історичної долі людей сьогодення.

(Загроза поширення зброї масового враження. Проблема «ядерних карликів». Війна як продовження політики іншими засобами. Ядерна війна як припинення будь-якої політики. Соціальний інститут війни. Загроза світової війни на сучасному етапі. Локальні війни в сучасному світі. «Гібридні війни» як новий різновид військових конфліктів. Боротьба за скорочення озброєнь у світі).

5. Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства

(Організація глобального управління суспільством як проблема. «Римський клуб» і його внесок у вирішення глобальних проблем. Історія і теорія світового стратегічного управління. Еволюція доктрин управління суспільством: від автократії до прямої демократії. Чи існує універсальна форма управління? Україна в системі геополітичних координат. Визначення та сутність глобалізації. Мультикультуралізм та нові культурні ідентичності. Антиглобалізм).

8.2 Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни **«Основи філософських знань»** визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни **«Основи філософських знань»**, пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та конспектування першоджерел, робота з основною філософською літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з філософськими текстами;
- складання схем, таблиць, графіків, кросвордів;
- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання конспекту тощо;
- виконання творчих завдань, які передбачають тестові завдання та їх оформлення;
- складання словника «100 базових понять»;
- упорядкування інформації про відомих філософів і філософські школи «Хто є хто» та «100 філософських шкіл»;
- використання кейс-методів (ситуаційні завдання);
- підготовка інформацій;
- виконання письмових контрольних робіт;
- робота з пошуковими системами Інтернет;
- підготовка доповідей на студентських наукових конференціях та студентських олімпіадах.

При організації самостійної роботи студента на засіданнях предметно-циклової комісії передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

Самостійна робота допоможе активізувати пізнавальну діяльність студентів денної форми навчання та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни студентам заочної форми навчання.

Орієнтовні питання до іспиту (заліку):

1. Філософія, її призначення, зміст та функції у суспільстві.
2. Поняття світогляду, його структура, сутність та історичні типи (міфологія, релігія, філософія).
3. Основне питання філософії та специфіка його розв'язання в історії філософії.
4. Філософські школи ортодоксальної системи Стародавньої Індії.
5. Філософські школи неортодоксальної системи Стародавньої Індії
6. Філософія Стародавнього Китаю.
7. Досократівська філософія.
8. Філософія Класичного періоду Античної філософії.
9. Філософія Елліністичного та Римського періодів Античної філософії.
10. Особливості філософії Середньовіччя.

11. Філософія епохи Патристики.
12. Філософія епохи Схоластики.
13. Арабська філософія епохи Середньовіччя.
14. Основні особливості епохи Відродження.
15. Відомі філософи епохи Відродження.
16. Основні риси епохи Просвітництва.
17. Видатні діячі Англійського Просвітництва.
18. Видатні діячі Французького Просвітництва.
19. Видатні діячі Німецького Просвітництва.
20. Видатні діячі Російського Просвітництва.
21. Основні особливості європейської філософії XVII-XVIII ст.
22. Філософія емпіризму.
23. Філософія раціоналізму.
24. Особливості німецької класичної філософії.
25. Критична філософія І. Канта.
26. Філософія «Я» Й. Фіхте.
27. Естетичний пантеїзм Ф. Шелінга.
28. Розвиток діалектичного методу у філософії Г.Гегеля.
29. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.
30. Основні особливості марксистської філософії К.Маркса та Ф.Енгельса та В.Леніна.
31. Основні особливості філософії XIX-XX ст.
32. Ірраціоналізм. «Філософія життя». А. Шопенгауер.
33. Філософія Ф.Ніцше.
34. Екзистенціалізм. С. К'єркегор, М.Хайдеггер, А.Камю, Ж.Сартр.
35. Позитивізм. О.Конт та Г.Спенсер.
36. Неопозитивізм та постпозитивізм.
37. Філософія періоду Київської Русі.
38. Києво-Могилянська академія та епоха Просвітництва в Україні.
39. Українська філософія XIX-XXст.
40. Сутність категорії буття.
41. Сутність матерії.
42. Основні форми існування матерії.
43. Поняття і структура свідомості.
44. Походження і сутність свідомості.
45. Свідомість і мова.
46. Діалектика та її альтернатива.
47. Основні закони діалектики.
48. Найважливіші категорії діалектики.
49. Сутність пізнання.
50. Основні методи пізнання.

51. Проблема істини в філософії.
52. Людина – предмет філософського аналізу.
53. Цінності людського життя.
54. Філософське розуміння культури, її структура та основні функції.
55. Філософський аналіз суспільства

Орієнтовні питання до контрольної роботи (заочний відділ):

Тема 1. Філософія. Специфіка філософського осмислення дійсності.

Орієнтовний план:

1. Філософія в системі культури.
2. Суспільне та індивідуальне буття.
3. Людське буття та його основні параметри.
4. Філософія і світогляд.
5. Людина як вища цінність у системі філософського знання.

Тема 2. Філософська думка в Україні

Орієнтовний план:

1. Своєрідність філософії України в контексті світової культури.
2. Християнство і філософія у Київській Русі.
3. «Український дух» філософії Г.Сковороди.

Тема 3. Філософський зміст проблеми буття

Орієнтовний план:

1. Філософський зміст проблеми буття.
2. Категорія буття: її смисл і специфіка.
3. Діалектика основних форм буття. Проблематичність людського буття.
4. Буття світу і людини.

Тема 4. Поняття діалектичного розвитку

Орієнтовний план:

1. Діалектика як теорія розвитку.
2. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
3. Метафізика — альтернатива діалектики як теорії розвитку.

Тема 5. Гносеологія, як теорія пізнання

Орієнтовний план:

1. Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури.
2. Основні принципи сучасної наукової гносеології.
3. Проблема критеріїв істини в сучасній філософії.

4. Взаємозв'язок логіки та інтуїції, пояснення та розуміння у пізнанні.

Розділ 6. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу

Орієнтовний план:

1. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу.
2. Співвідношення практики і праці. Основні функції практики.
3. Характеристика взаємозв'язку практичної і теоретичної діяльності.
4. Практика в системі категорій сучасної філософії. Категоріальний зміст поняття «практика».

Рекомендована література

Основна

1. Філософія : Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / За ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2018. – 516 с.
2. Черних І.П., Фірсова Л.В., Черніков В.Ф., Філософія. Підручник для студентів сільськогосподарських вузів.- Харків, вид-во «Планета-Прінт», 2017, -364с.
3. Кривуля О. М. Філософія : навч. посіб. / О. М. Кривуля ; ХНУ. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019. – 592 с.
4. Петрушов В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії.- Львів: Львівська політехніка, 2019. – 596 с.
5. Кралуєк П.М. Історія філософії України. – вид-во КНТ, 2019 – 652 с.

Допоміжна

1. Петрушов В. М., Толстов І.В. Філософія: нормативний курс : Навчальний посібник. – Харків :УкрДАЗТ, 2019. – 341 с.
2. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : підручник /М. І. Горлач, В. Г. Кремень, С.М. Ніколаснко [та ін.]. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 1026 с.
3. Лозовий В. О. Філософія. Логіка. Етика. Естетика : підруч. / В.О. Лозовий , С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. – Х. : Право, 2009. – 574 с.
4. Лузан А.О. Вступ до філософії: Навчальний посібник. – Центр навч. літ-ри, 2019. – 136 с.
5. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. / В.С. Горський. – 4-е вид., доп. – К. :Наук. думка, 2001. – 376 с.
6. Причепій Є. М. Філософія : підруч. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – 3-тє вид., стер. – К. : Академвидав, 2009. – 592 с.
7. Філософія : Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / За ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2002. – 516 с.
8. Філософія : навч. посіб. для вищ. навч. закл / За ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 1999. – 622 с.
9. Петрушенко В. Філософія : навч. посіб / В. Петрушенко. – 4-е вид, стереотип. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – 506 с.
10. Подольська Є. А. Філософія: 100 питань – 100 відповідей : навч. посіб. / Є. А. Подольська, Т. В. Подольська. – К. : ІНКОС, 2008. – 351 с.
11. Вступ до філософії. Кредитно-модульний курс : навч.-метод. посіб. для студ.-заоч. / за ред. Л. М.Нікітіна. – 3-тє вид., доп. та перероб. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 256 с.
12. Хамітов Н. Філософський словник. Людина і світ : словник / Н.Хамітов, С. Крилова. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 259 с.
13. Фірсова Л.В., Черних І.П. та ін.. Філософія науки.: Навчальний посібник.:Х. Нове слово, 2003., 335с.
14. Фірсова Л. В. Релігієзнавство : підруч. / Л. В. Фірсова , І П Черних, Л.І. Тараненко ; за ред. Л. В. Фірсової ; ХНТУСГ. – Х. : Б.в., 2007. – 285 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://korolenko.kharkov.com/> Наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Наукова бібліотека імені В.Вернадського
3. <http://books.khntusg.com.ua/> - Наукова бібліотека ХНТУСГ імені Петра Василенка

Інтернет ресурси:

4. <https://agropolit.com/> - Сайт «Гаряча агрополітика»
5. <http://latifundist.com/> - Сайт «Латифундист»
6. <http://www.alleng.ru/edu/cultur2.htm>
7. <http://www.countries.ru/library.htm>
8. http://www.pivoev.ru/work/w022_c.html

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____